

Marija — naša posrednica.

Dr Stj. Bakšić.

(Svršetak).

IV. Da li se nauka o univerzalnom Marijinom posredništvu nalazi u onom stadiju, da bi ju crkveno učiteljstvo moglo definirati kao Bogom objavljenu dogmatsku istinu?

Iznijeli smo mnogobrojne dokaze iz sv. Pisma, tradicije i crkvenoga učiteljstva u potvrdu istine, da je Bl. Dj. Marija istinu stvarna posrednica sviju pojedinačnih milosti, koje čovječanstvo prima. Vidjeli smo, da je ta nauka u životu Crkve kroz više od tisuću godina, da su je ispovijedali najodličniji sv. oci i bogoslovi i da su je javno naučavali vrhovni glavari Crkve, rimski pape. Riješili smo također teškoće, koje se protiv toga milosnog posredovanja iznose.

Posve je stoga prirodno, da je u vezi s ovim neoborivim dokumentima, a naročito s dokazima, koje su bogoslovi onamo od početka 20. vijeka posebnom brigom počeli iznositi u potvrdu istine o Marijinom univerzalnom milosnom posredništvu, nastalo živo gibanje i težnja u kat. Crkvi, da nauka: Marija je posrednica sviju milosti, bude podignuta na čast dogme, onako, kao što je to u prošleme vijeku učinjeno i s naukom o Marijinom bezgriješnom začeću. Tu težnju izrazuju Marijanski kongresi, na kojima se u novije doba gotovo uvijek raspravlja i pitanje o Marijinom univerzalnom milosnom posredništvu. Tako primjerice kongres u Freiburgu (Švicarska) g. 1902., Einsiedelnu 1907., Trieru 1912., u Bretagni god. 1913. Ovom je težnjom prožet i Marijanski kongres u Brüsselu g. 1921. Posebne molbe na sv. Stolicu, da se ova nauka proglasi dogmom, stigle su od svećenstva dieceze Malines, zatim od sviju redovničkih poglavara u Belgiji, od teološkog fakulteta u Louvenu i belgijskih biskupa. Crkveno učiteljstvo odgovorilo je na sve ove težnje i molbe tako, da je dozvolilo časoslov i misu

u čast »Marije posrednice sviju milosti«. Nije dakle isključena mogućnost, da crkveno učiteljstvo donese i konačnu pozitivnu odluku o univerzalnom milosnom Marijinom posredništvu kao Bogom objavljenoj istini, koju bismo svi dužni vjerovati i držati kao članak vjere.

U vezi s ovim, što rekosmo, nastaje pitanje, kada Crkva neku nauku proglašuje kao Bogom objavljenu istinu i da li je konkretna nauka o univerzalnom Marijinom milosnom posredništvu u tom stadiju, da ju Crkva može dignuti na čast definirane dogmatske istine.

Nema dvojbe, da će Crkva istom onda o univerzalnom Marijinom milosnom posredništvu izdati dogmatsku definiciju, kad bude uvjerenjena, da je ta nauka uistinu zrela za definiciju. Podlogu za ovo uvjerenje i sigurnost daje bogoslovska znanost. Da li je dakle nauka o univerzalnom milosnom posredništvu u tom stadiju, da može biti definirana, treba da pokažu bogoslovi. Stoga prije dogmatske definicije treba da je o tom pitanju na čistu teološka znanost. Dakako da bi Crkva apsolutno govoreći mogla ovu nauku kao što i drugu proglasiti dogmom i bez prethodnog teološkog istraživanja. Crkvi je naime zajamčena nepogrešivost u stvarima vjere i čudoređa. Asistencija Duha Svetoga, koja čini da Crkva u vjerskim stvarima ne zaluta, nije vezana uz predhodno proučavanje božanskog poklada. Kad bi dakle i bez dovoljnog teološkog ispitivanja Crkva neku nauku proglasila Bogom objavljenom istinom, koju su dužni svi vjerovati, onda bi to bio nesumnjivi znak, da je dogmatizirana nauka u istinu takva, da se je mogla definirati i da je prava istina. Ali Crkva tako ne radi, a niti smije da radi, jer uzrok crkvene neprevarljivosti nije ni posebna objava ni nadahnuće (ni aspiracija), nego prisutnost (assistencia) Duha Svetoga, koji bdije da se u izlaganju objavljenog nauka ne prevari i ne naučaje krivo. Očito je dakle, da ta prisutnost Duha Svetoga prepostavlja ljudsko istraživanje i ispitivanje. Treba dakle da Crkva neku neuku najprije strogo ispita služeći se pri tome svim sredstvima i metodama, koje unapređuju ljudsku znanost. Istom onda, kad je Crkva nakon ozbiljnog i dubokog ispitivanja stekla uvjerenje, da je neka nauka uistinu takva, da se može definirati, pristupa ona k formalnoj dogmatskoj definiciji. Stoga je očito, da bi trebalo

osuditi i da bi bili protunaravni svi oni putevi, kojima bi se nastojalo doći do dogmatske definicije na taj način, da se isključi ili odnemari bogoslovski rad i istraživanje, kojeno je uz molitvu jedini opravdani put do dogmatske definicije.

Kad će pak crkveno učiteljstvo u konkretnom slučaju smatrati, da je teologiji uistinu uspjelo pokazati, da se nauka o univerzalnom Marijinom milosnom posredništvu nalazi jasno sadržana u pokladu Božanske objave, te dosljedno, da je zrela za dogmatsku definiciju, ne znamo, ali dotle je dužnost teologije, da to pitanje sve dublje istražuje i da iznese sve dokaze, koji pokazuju, da ta nauka uistinu imade sve preduvjete, koji su potrebiti za dogmatsku definiciju.

Naša je pak ovdje sada zadaća, da najprije načelno istaknemo, koja nauka može biti predmet dogmatske definicije, a onda da konkretno ukratko ispitamo, imade li te uvjete nauka o univerzalnom milosnom posredništvu.

Što je dakle potrebno za dogmatizaciju neke nauke?

Da na ovo pitanje odgovorimo, treba ponajprije da si dozovemo u pamet, što je bit i narav dogme i dogmatske definicije. Dogma je nauka, koju Crkva proglašuje kao Bogom objavljenu i vjernicima je predlaže za vjerovanje. Prema tomu izriče dogmatska definicija dvoje: sud Crkve, da je neka nauka sadržana u svrhunaravnoj Božanskoj objavi i obvezu, po kojoj su vjernici dužni u savjesti uz pogibelj vječnog svoga spasenja tu nauku držati kao Bogom objavljenu, u nju srcem vjerovati i priznavati je riječju i životom.

Da dakle neka nauka uzmogne biti predmet dogmatske definicije, mora biti sadržana u božanskoj objavi. No pitanje je sada, kako neka nauka treba da bude sadržana u božanskoj objavi, eda uzmogne biti predmet dogmatske definicije?

Nešto može biti sadržano u objavi izričito — explicite ili uključivo — implicite. Izričito je sadržano ono, što je izričitim riječima spomenuto u dokumentima objave. Tako je n. pr. izričito sadržano u objavi, da je Krist od Boga obećani Mesija. Za ono, što je izričito — in terminis, objavljeno, kaže se još, da je formalno objavljeno. Što je nama tako objavljeno jest prava, formalna riječ Božja.

Uključivo, implicite sadržano je nešto u objavi, kad je u onom, što je izričito objavljeno, sadržano kao u nekom prin-

cipu, načelu, odakle se može izvesti i dokazati. Tako je primjerice u izričito objavljenoj istini, da Krist imade dušu i tijelo uključivo, implicite sadržano i dosljedno objavljeno sve ono, što je u ljudskoj naravi sadržano te se iz nje izvodi.

Pitanje je sada, može li se za ono, što je uključivo, implicite sadržano u objavi reći, da je formalno objavljeno, t. j. da je prava riječ Božja, da je ono, što je Bog htio da nam direktne saopći i kaže, te nas dosljedno obveže da to vjerujemo zbog njegova auktoriteta, koji nam to saopćuje i objavlja.

Da na ovo pitanje odgovorimo, treba navesti sve razne načine, kako može nešto biti uključivo, implicite sadržano u drugome.

Nešto može biti uključivo sadržano u drugome tako, da se iz njega izvodi bez zaključivanja u strogom smislu riječi, dakle samo na temelju nekog objašnjenja. Tako je n. pr. dio sadržan u cijelome ili pojedinačno u općenitom. Ako je dakle nešto objavljeno za cijelo ili općenitost, onda se to bez formalnog zaključivanja, samo na temelju nekog objašnjenja, odmah može da protegne i na dio i na pojedinačno.

Za onu istinu, koja je u izričito objavljenim istinama sadržana kao dio u cijelome ili pojedino u općem, može se bez dvojbe reći, da je prava riječ Božja, da je formalno objavljeno, da je ono što je Bog direktne htio nama saopćiti ili nas obvezati. Ova tvrdnja nužno slijedi iz općih načela o govoru i saopćivanju misli. Vrijedi dakle i za objavu, koja nam je dana i saopćena na način i u ruhu ljudskih misli i govora.

Može nadalje neka nauka u drugoj tako biti uključena, da se iz nje može izvesti samo na temelju pravog zaključivanja. Da je dakle zagledaš sadržanu u drugome, nije dosta jednostavno objašnjenje ili aplikacija općeg principa na pojedinačno, nego je za njezinu spoznaju potreban formalni silogizam... Ako se na ovaj način neka istina izvodi iz objave, kažemo za nju, da je u objavi sadržana virtualiter, t. j. snagom i u okviru principa, odakle se izvodi.

Može li se za ovakvu istinu reći, da je prava, formalno, objavljena riječ Božja?

Da se na ovo pitanje odgovori, treba najprije zagledati narav premisa, iz kojih se ovakva istina kao zaglavak izvodi.

Ako su obje premise — i major i minor — formalno objavljene, onda je i zaključak, koji se iz njih izvodi formalno objavljen, t. j. tvrdnja u njem sadržana prava je riječ Božja, koju je Bog htio da nam direktne saopći i na nju nas obveže. Ako je pak samo jedna premisa formalno objavljena, a druga je neka propozicija naravnoga reda, onda se zaključak ne može zvati formalno objavljen. Nije dakle formalna riječ Božja, nije riječ Božja u pravom i običajnom načinu govorenja. Tako je na pr. formalno objavljena istina, da se druga osoba presvetog Trojstva, koja izlazi iz prve pravim rođenjem zove Riječ. Iz naravnog opet reda spoznajemo, da riječi s obzirom na svoj začetak i izvor, nužno izriče i sadrži odnošaj prema umu. Istina, koja odatle slijedi, da naime druga osoba izlazi iz prve djelovanjem uma, jest zaista čvrsti i siguran zaključak, ali se ne može zvati pravom formalnom objavljenom riječi Božjom.

To su evo načini, kako neka nauka može biti sadržana u objavi. Općenito je mišljenje i nauka bogoslova, da predmet dogmatskih definicija može biti samo ona nauka, koja je u objavi formalno sadržana, bilo da je sadržana izričito, explicite, in terminis, bilo implicite, ali tako, da se nalazi u izričito objavljenoj istini kao dio u cijelome, pojedinačno o općem ili se izvodi kao zaključak dvaju premisa, koje se obje formalno objavljene. Ima doduše nekih bogoslova (n. pr. Marin Sola, O. P.)¹, koji hoće da i istine, koje nijesu formalno objavljene — dakle conclusiones theologicae, zaključci i izvodi iz premisa, od kojih je jedna formalno objavljena, a druga istina naravnoga reda — mogu biti predmet dogmatskih definicija. No, kako rekosmo općenito je ipak mišljenje, da predmet dogmatske definicije, koja čini, da njezin sadržaj treba držati kao Božju riječ, vjerovati Božanskom vjerom, može biti samo prava riječ Božja, ona dakle, koja se takvom smatra uobičajenim načinom govorenja. To su pak samo one istine, za koje se može reći, da su na bilo koji od spomenutih načina formalno sadržane u objavi.

Držeći se dakle ovog opće usvojenog načela, treba da se sada svratimo na naše pitanje, da li je nauka o univerzal-

¹ Marin-Sola: L'Evolution homogene du dogme catholique Ed. 2. Friburgi.

nom Marijinom milosnom posredništvu tako sadržana u objavi, da se za nju može reći, da je formalno objavljena te dosljedno da može postati predmet dogmatske definicije.

Unapred treba reći, da u odgovoru na ovo pitanje nijesu bogoslovi jednodušni. Međutim, prije nego se dotaknemo same srži spornog pitanja, treba da naglasimo ono, u čemu se manje više svi slažu.

Govoreći najme o Marijinom milosnom posredništvu treba to posredništvo razlikovati u kolektivnom i distributivnom smislu. Ako se Marijino milosno posredništvo promatra općenito, tada se bez dvojbe može reći, da nam dokumenti objave jasno prikazuju Mariju kao posrednicu milosti.

Marija je dakle općenita milosna posrednica u kolektivnom smislu, t. j. nitko se njoj uzalud ne utiče, ona za sve posreduje, ali ne za sve u fizičkom, matematičkom smislu, nego u moralnom. Ovakvo poimanje Marijinog milosnog posredništva jest formalno sadržano u dokumentima objave, te je prema tome zrelo za dogmatsku definiciju.

Drugo je pitanje o Marijinom milosnom posredništvu u distributivnom smislu, u koliko pomišljamo, da su sve upravo pojedinačne milosti plod posredničkog utjecanja Bl. Dj. Marije.

Bogoslovi u odgovoru na ovo pitanje, kako već rekosmo, nijesu jednog mišljenja. No dok odlični bogoslovi n. pr. dr. Grabmann², Poschman³ drže, da je nauka o distributivnom milosnom posredništvu i nedokazana i nezrela za dogmatsku definiciju, dotle opet još odličniji bogoslovi Bover, Bainvel, Van der Meersch, Lepicier, Pesch J. Bittremieux drže, da je nauka o univerzalnom Marijinom milosnom posredništvu uzetom u distributivnom smislu, istina, koja je u objavi sadržana implicate, uključivo doduše, ali formaliter, te je prema tome predmet za dogmatsku definiciju.

Tako primjerice Bittremieux⁴ ovako argumentira: Načelo, da je Bl. Dj. Marija združena s Kristom u djelu otkupljenja, jest bez dvojbe objavljena istina. No taj objavljeni princip

² Dr. Grabmann: Bemerkungen zur Frage nach der Definierbarkeit der allgemeinen Gnadenvermittlung Marias (Klerusblatt, Organ d. Diözese-Priestervereine Bayerns Nr. 23. Eichstätt 1925).

³ Gl. Theologische Revue Nr. 7. g. 1928.

⁴ Gl. o. c. p. 229.

sadrži u sebi formaliter implicate to, da Bl. Djeвица Marija saraduje u dijeljenju svijе pojedinačnih milosti. Dakle je i nauka o općenitom milosnom posredništvu istina objavljena formaliter implicate i dosljedno zrela za dogmatsku definiciju. Dakle načelo združenja Marije i Isusa u djelu otkupljenja jest takovo, da ona u sebi uključuje i Marijino milosno posredovanje na nebesima. To je milosno posredništvo u onom principu doduše samo uključeno ali tako, da taj objavljeni princip u neposrednoj svojoj analizi ne bi bio ni dobro ni potpuno ni istinito shvaćen, kad ne bismo odmah pomišljali i na Marijino milosno posredovanje.

Slično Pesch⁵ Po njemu imade malo nauka, koje su kroz stoljeća u najrazličitijim zemljama od tolikog mnoštva najuglednijih muževa tolikom jasnoćom i snagom bile zasvjedočene kao nauka, da nam sve, upravo pojedinačne milosti, posreduje Marija. Svjedoci ne dopuštaju nikakve sumnje ni o tom, da oni tu nauku nalaze sadržanu u sv. Pismu i to tako, da nije potrebna nikoja istina naravnog reda, eda pomoću nje nauku o općenitom milosnom posredništvu zaključimo iz vrela objave. Samo pravo i potpuno razumijevanje objave, bez ikakvog formalnog teološkog zaključivanja, dovodi nas do te nauke. Eventualno dokazivanje ide samo za tim, da dodemo do ovoga punog i jasnog gledanja i razumijevanja objave.

Ako za tvrdnju, izlaže dalje Pesch, da je neka nauka uistinu objavljena, nije potrebno da svi od reda sv. oci i bogoslovi daju za nju svjedočanstvo, što više, ako je dostatan toliki broj svjedoka i takova vrsta svjedočanstva, da je tim, uzevši moralno, izrečeno uvjerenje cijele Crkve, barem u jednom određenom vremenu; ako je nadalje na pr. bezgriješno začecje oslonjeno baš na ovakve dokumente moglo postati predmet dogmatske definicije, može a fortiori predmet takve definicije postati i Marijino univerzalno milosno posredovanje, jer su svjedočanstva objave za tu istinu mnogobrojnija i izrazitija. Nauka o univerzalnom milosnom posredništvu jest u objavi sadržana formaliter implicate i s toga može papa pristupiti dogmatičkoj definiciji. Hoće li takva odluka doskora i pasti, toga ne može nitko unaprijed kazati. Ali svakako će, kako

⁵ Gl. o. c. p. 170.—172.

kaže Pesch, prije odluke doći do brižnog i dubokog ispitivanja pitanja i sviju dokumenata, koji su time u vezi, a po svoj prilici tražit će se i mišljenje sviju biskupa. Posao od više godina. Na budućim Marijanskim Kongresima — zaključuje Pesch — bit će ovo pitanje bez dvojbe glavni predmet raspravljanja.

Ovo pozitivno mišljenje o vrijednosti dokaznog postupka, da je Bl. Dj. Marija uistinu posrednica sviju pojedinačnih milosti, dosljedno, da je ta nauka sazrela za dogmatsku definiciju, postaje sve općenitije uvjerenje katoličkih bogoslova. Prihvatljivost pak ovog mišljenja biti će nam zacijelo očigledna, ako s jedne strane držimo pred očima načela o dogmatizaciji neke istine, a s druge si strane dozovemo u pamet one stavke, koje smo tekom čitavog raspravljanja o Marijinom posredništvu dokazali.

Nema nikakove dvojbe, da Marijino univerzalno milosno posredništvo u distributivnom smislu može biti samo pozitivna odredba volje Božje, do koje nikako ne možeš doći promatrajući samo fizičko Božje materinstvo, jer se fizičko materinstvo Božje može zamišljati i bez univerzalnog milosnog posredovanja. Da uzmognemo dakle reći, da je Marijino milosno posredništvo objavljena istina, mora ta posebna Božja odredba, koja fizičkom materinstvu dodaje odliku univerzalnog milosnog posredništva, biti u nekoj istini objavljena i to ili formaliter explicite ili formaliter implicite.

U Svetom Pismu i u prvim dokumentima tradicije ne možemo deduše zapaziti, da nam je ta odredba volje Božje objavljena explicite, izričito, in terminis, ali je bez svake sumnje, da se ta odredba nalazi sadržana formaliter implicite. Kao takova sadržana je u dokumentima objave bez dvojbe u onom slučaju, ako je ta odredba nužni integralni dio cjelosti, dio jednog jasno dokazanog reda, koji bi bez ove svoje česti ostao manjkav i nepotpun. A to baš vrijedi za odredbu Božju o Marijinom univerzalnom milosnom posredništvu. Mi smo vidjeli, da je Bl. Dj. Marija sudjelovala kod sticanja milosti u čitavu njezinome okviru; vidjeli smo nadalje, da je napose kao formalna suspasiteljka saradivala kod otkupa i zasluga milosti na križu. U ovom čvrsto dokazanom redu, koji nam se bez svake dvojbe očituje kao formaliter objavljen, a u kojem Marija kao nerazdruživa načelna saradnica s Kristom sudjeluje

kod sviju milosti i otkupljenja, bila bi anomalija, kad Marija ne bi kod otkupljenja sudjelovala i u koliko se ono sada nastavlja u nebu u dijeljenju milosti, koje Krist čovječanstvu daje. Bila bi to velimo anomalija, jer bi u slučaju, da Marija nije posrednica sviju pojedinačnih milosti, bio prekinut ili nesumnjivo priznati red i načelo, da je između sticanja i dijeljenja milosti čvrsta naravna, nerazoriva veza ili istina, da Krist svoje otkupno djelo nastavlja na nebesima tako, da milosti, koje je na zemlji zaslužio s nebesa dijeli. Marijino posredništvo jest dakle integralni dio cjelokupnog ovog otkupnog reda. Ako je dakle formaliter objavljen onaj red, po kojem je Marija saradnica otkupljenja, i ako je anomalija, da Marija u tom redu ne sudjeluje doklegod on traje, dakle i u koliko se on nastavlja na nebesima, onda je očito, da je i Marijina distributivna milosna suradnja, kao nužni dio cjeline reda, koji nam je formaliter objavljen, i sama formaliter objavljena istina i dosljedno takova, da može postati predmet dogmatske definicije.

Do jednakog nas zaključka vodi i promatranje Marijine otkupne suradnje, u koliko nam je zajamčena u praevandelju. Kristovo pozitivno i savršeno neprijateljstvo prema sotoni ne da se istumačiti samo Kristovim otkupnim djelom izvršenim na zemlji. To neprijateljstvo treba da traje do konca svijeta. Krist pako sada na nebesima može da protiv đavla provodi borbu samo tako, što ljudima daje potrebne milosti. Dobro dakle shvaćeno neprijateljstvo između Krista i sotone traži nužno za svoju cjelovitost i dijeljenje milosti, kojeno je ne samo formaliter implicate, kao integralni dio cjeline sadržano u izričito objavljenom načelu vječnog neprijateljstva između Sotone i Krista nego i samo izričito objavljeno. Ako je pak Marija nerazdruživa Kristova družica u provođanju neprijateljstva protiv sotone — a to iz izričitih dokumenata praevandelja uistinu jest — onda je očito, da je u tom Marijinom neprijateljstvu formaliter implicate objavljena ne samo njezina saradnja kod otkupljenja uopće, in actu primo (kod sticanja milosti), nego i saradnja kod otkupljenja in actu secundo, t. j. kod onog otkupljenja, koje se provodi još sada s nebesa i to preko neprestanog dijeljenja milosti.

Do istog bismo zaključka došli, kad bismo analizirali i ostale naše dokaze za Marijino milosno posredništvo.

I upravo zato, jer iz Marijine načelne saradnje kod djela otkupljenja kao integralni dio cjelovitog otkupnog reda, nužno slijedi nauka o općenitom Marijinom milosnom posredništvu, počeli su sv. Oci već od najranijeg doba tome posredništvu davati izričito svjedočanstvo. Posve je također prirodno, da se je to vjerovanje odrazilo i u životu Crkve, u njezinoj liturgiji i u molitvama puka. Posve je također razumljivo, da su osobito noviji pape tu istinu tako jasno naglašavali te odobrivali i posebni oficij i posebnu misu, gdje se ističe upravo ovo univerzalno posredništvo i to ne u kolektivnom smislu, kako bi htio dr. Grabmann,⁶ nego u distributivnom, fizičkom pojedinačnom, jer se na pr. u časoslovu, u invitoriumu izričito kaže: »Kristu otkupitelju, koji je odredio, da mi sva dobra moramo primati po Mariji; dodite poklonimo se.« Ako dakle dobro uočimo sve izložene argumente za Marijino univerzalno milosno posredništvo i ako promotrimo odnošaj, u kojem stoje prema formalno objavljenim istinama one premise, koje nas ovlašćuju na zaglavak, da je Marija uistinu univerzalna milosna posrednica, onda se čini, da je bogosloviji uspjele pokazati, da je nauka o univerzalnom milosnom posredništvu objavljena formaliter implicate i tako dozrela za dogmatsku definiciju.

No pretpostavivši, da je s naučnog gledišta nauka o univerzalnom Marijinom milosnom posredništvu zrela za definiciju, nastaje još pitanje, da li je i s praktičnog stajališta kršćanskog života poželjno i oportuno, da ta istina bude dogmatizirana.

Što se želje tiče nema dvojbe, da je ona u posljednje vrijeme veoma snažno dokumentovana naročito na raznim Marijanskim kongresima i da se ta želja svakim danom sve više proširuje.

No drugo je pitanje, da li je spomenuta dogmatizacija potrebna i zgodna. Iznose naime neki teškoću pitajući: Zašto se hoće ovu nauku dogmatizirati, kad nema za to razloga ni u Crkvi ni izvan Crkve?

⁶ Dr. Grabmann: L. c.

Na ovu teškoću odgovara Scheeben⁷ ističući, da za definiciju neke objavljene istine nije nužna nikakva vanjska potreba i nužda. Za opravdanje ovakve definicije dostatan je onaj trajni unutarnji nagon i težnja Crkve za daljnjim razvitkom, da se dode do potpunog rješenja još nejasnih pitanja. Opravdanje ovakve definicije slijedi nadalje iz naravi objavljene istine kao takove. Bog je naime objavio istinu zato, da bude vjerovana. Ali on nije svega rekao izričitim riječima nego nam je gdješto samo natuknuo, uključio u drugoj istini i to zato, da dogmatsko gibanje u Crkvi bude uvijek živo, da se objavljena nauka uvijek na novo ispituje i religiozna spoznaja uvijek unapređuje i proširuje te da tako praktično ispovijedanje vjere i riječju i činom imade uvijek nove poticaje i razloge.

Što se pak tiče unutarnjih razloga, koji bi unutar Crkve govorili za dogmatsku definiciju univerzalnog Marijinog milosnog posredništva, treba reći, da bi to posredništvo zacijelo mnogo doprinijelo k razvitku i pomlađivanju religioznog crk. života.

Nije također teško odgovoriti na teškoće, koje iznose protivnici govoreći, da bi ova dogmatizacija bila povod teških napadaja i predbacivanja neprijatelja, da se u kat. Crkvi ide za sve većim obožavanjem Marije.

Slične su se naime sumnje i teškoće iznosile prije dogmatizacije Bezgrješnog začeca. Ali košto onda, tako treba i danas isticati, da nitko od katolika nema namjere vrijedati one, koji su izvan Crkve. No s druge strane bilo bi veoma nerazborito i neprobitačno žrtvovati katolički razvitak istine neosnovanim predrasudama onih, koji su zamračeni i zasljepljeni. Pa ako vrhovno poglavarstvo Crkve imade dužnost da ne vrijeđa heretike, još je više obvezano, da pred katolike iznosi svu istinu te ih tako utvrđuje pokazujući, na što se oslanja njihovo vjerovanje.

Neki opet protiv oportunisti spomenute dogmatizacije iznose teškoće govoreći, da imade važnijih stvari, koje bi trebalo riješiti mnogo prije nego definirati jedno »pobožno mišljenje«, koje i onako nitko ne dira, a čija bi dogmatizacija postala nužno povod za nove svađe, dok bi trebalo utvrđivati i bra-

⁷ Scheeben: Dogmatik I. I. Bach. n. 66. ap. Pesch o. c. 73.-74.

niti osnovne istine kršćanstva, koje se niječu. Što koristi ispitivati, — govore — dali je Marija posrednica sviju milosti, dok se milijuni i u kršćanskim zemljama odalečuju od osnovnih istina kršćanstva, što više niječu i sâm opstanak Božji?

Ovaj prigovor ne vrijedi puno. Kad bi najprije morali unuknuti svi napadaji bezvjerja, onda ni do konca svijeta ne bi moglo doći ni do kakve dogmatske definicije. Crkva ne može dopustiti, da ju vika njezinih neprijatelja odvrća, da ne ispunja od Boga povjerenu zadaću: propovijedati i tumačiti Kristovu istinu. Crkva ne prepušta da obrađuje i druga manje važna područja n. pr. crkvenu umjetnost, premda je za to potrebno i muke i vremena i premda bivaju kadikad u to doba napadane i osnovne istine kršćanstva. Obrana protiv napadaja bezvjerja nije glavna zadaća Crkve. Ta zadaća stoji više u navještanju i prepovijedanju objavljene istine, te u nastojanju i težnji, da kršćanska istina donese plodove za praktični život vjernika.

A upravo za pridizanje vjerskog života vjernika bila bi dogma o općenitom Marijinom milosnom posredništvu veoma zgodna. Uz utjelovljenje Marija je najodličnije djelo Božje. Dogmatska definicija općenitog milosnog posredništva osvijetlila bi nam ovo čudesno Božje djelo novim svjetlom i unnožila ljubav i pobožnost prema Mariji. Prava pak pobožnost prema Mariji donosila je uvijek najbolje plodove. Osobito bi u naše dane ova pobožnost bila prezgodno sredstvo za liječenje velikih zala, na kojima boluje čovječanstvo. Kad bi naime katolici sviju zemalja bili opet pravo svijesni, da svi imaju jednu istu nebesku majku, kojoj svi treba da se sjedinjeni s pouzdanjem utiču, onda bi opet nastala međusobna ljubav i jedinstvo, jer bi svatko jasno vidio, da nitko ne može biti pravo dijete Marijino, i da se od nje ne može nadati milosti, ako ne ljubi sve, koje kao svoju djecu ljubi Marija.⁸

Nema stoga nikoje sumnje, da je dogmatizacija Marijinog univerzalnog milosnog posredništva i korisna i syrsi shodna te stoga i veoma poželjna. Što više ona bi poput definicije Bezgriješnog Začeca uvelike donijela k razvitku i pomlađivanju kršćanskoga života. Zato molimo Gospodina, da

⁸ Gl. Pesch: o. c. p. 173.—179.

istinu, koja živi u Crkvi od početka, koja je zasvjedočena tako jasnim i čvrstim dokazima, uzdigne na čast dogme, eda se tako opet proslavi i objavi svijetu dubina mudrosti i dobrote Božje, da nam još u ljepšem sjaju moći zasja kraljica neba i zemlje, eda onda još većim zaufanjem k njoj — majci sviju milosti pristupamo mi svi, djeca njezina, grijesna, nevoljna i bolna, željna njezine majčinske pomoći, utjehe i vječnog zagovora.

